

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรของชาติ ให้ได้รับความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพอย่างทั่วถึง จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความอยู่รอดของประเทศในเวทีการแข่งขันระดับนานาชาติ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543, 108) ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ถือว่าคุณภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, 1) ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษามากและเชื่อว่าการศึกษาคือ การสร้างทุนแห่งปัญญา (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2544, 6) โดยเฉพาะในยุคสมัยนี้ การเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ในกระแสโลกาวิวัฒน์มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ รูปแบบการเรียนรู้ การใช้ชีวิตและวัฒนธรรมใหม่ๆ มาสู่สังคมไทย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้คนมีหลักคิด รู้จักใคร่ครวญ เลือกรสรและพัฒนาปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์และสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาสู่ชีวิตตลอดเวลา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, 2) การจัดการศึกษาจะต้องบรรลุเป้าหมายในการสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของประเทศให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันในระดับสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, 5)

การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของระบบการพัฒนาคอน อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคมให้ได้รับการพัฒนาไปสู่คุณภาพตามเป้าหมาย และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2543, 1) คนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสำคัญยิ่งในองค์กร (De Cenzo & Robbins, 1994, 4) จากกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน การจัดการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) จึงมุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง คำนึงศักยภาพเด็กและพัฒนาให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัด ส่งเสริมเป็นเลิศ เชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบการศึกษา ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐานเข้มแข็ง พร้อมต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แนะแนวทางการเข้าสู่อาชีพ เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกรูปแบบ สร้างและพัฒนากำลังคนที่มี

ความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เน้นการปฏิบัติจริงตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ให้ผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และผู้รู้ด้านภูมิปัญญาไทยมีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับฐานทางด้านเทคโนโลยีที่พึ่งพาตนเอง นำภูมิปัญญาไทยผสมผสานกับเทคโนโลยี รวมทั้งเผยแพร่องค์ความรู้อย่างกว้างขวาง (สุรศักดิ์ ปาเอ, 2543, 6) สอดคล้องสมดังเจตนาและปณิธานของนโยบายการปฏิรูปการศึกษาไทย คือ การสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) การจัดการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถใช้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเป็นการพัฒนาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถควบคุมภาวะวิกฤตเศรษฐกิจได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, 1-2) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากและมาตรา 80 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย พัฒนาคูณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม และในมาตรา 8 การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, 5-12)

การจัดการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา รัฐบาลให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระของการพัฒนา และสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและนักเรียน

จึงได้ตั้งงบประมาณจัดสรรให้กระทรวงศึกษาธิการ ไว้สูงทุกปี สำหรับในปีงบประมาณ 2546 เป็นเงิน 165,300 ล้านบาท (สำนักงบประมาณ, 2546, 5) อย่างไรก็ตามแม้รัฐจะทุ่มเทงบประมาณเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับโครงสร้าง แผนงานและความต้องการของประชาชน ทางออกที่ตีรัฐบาลจึงเปิดโอกาสให้เอกชนมาร่วมลงทุนในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะบทบาทและศักยภาพภาคเอกชนที่ดีเพียงพอ สามารถมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งที่นักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญ คือ ชูลซ์ (Schultz, 1982, 29) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา จะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของภาครัฐบาลจะสูงขึ้นเพราะมีการแข่งขัน ดังนั้นบทบาทของภาคเอกชนจึงไม่เพียงแต่ช่วยทำให้มีทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพและความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ในยุคการปฏิรูปการศึกษานี้ การจัดการศึกษาเอกชนมีส่วนสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเอกชนสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการให้บริการทางการศึกษาเนื่องจากทุนและทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด โรงเรียนเอกชนมีความพร้อมและมีศักยภาพในการสนองตอบความต้องการของผู้ปกครอง ได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดโรงเรียนประจำ การจัดรถรับส่งนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ การจัดสอนภาษาต่างประเทศ โรงเรียนนานาชาติและอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543, 3-5) นอกจากนี้โรงเรียนเอกชนยังความคล่องตัวในการบริหารจัดการสูง จึงสามารถพัฒนาและนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนได้ดีกว่าโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องระเบียบกฎหมาย แต่โรงเรียนที่เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลเจ้าของเป็นผู้ลงทุนในการจัดซื้อที่ดิน ปลูกสร้างอาคารเรียน จ่ายเงินเดือนครู จัดซื้ออุปกรณ์การสอน ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม และผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ให้บริการโดยเสียค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งให้กับโรงเรียนเป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายของบุตรธิดา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543, 1)

โรงเรียนเอกชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา แต่การบริหารงานส่วนมากจะดำเนินการอยู่ในรูปของธุรกิจทางการศึกษา เมื่อมีการลงทุนจัดการศึกษาก็มุ่งหวังที่จะได้กำไร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนดำเนินการในกิจการเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ต่อผู้ปกครอง ในด้านการพัฒนาคุณภาพด้านอาคารสถานที่ สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนจึงหันมาลงทุนเป็นจำนวนมากทำให้ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองต้องรับผิดชอบ ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชน และกระทบต่อจำนวนนักเรียนในแต่ละระดับ แต่ละประเภทยิ่งลดลง ทำให้สภาพคล่องของโรงเรียนซึ่งมีความจำเป็นมากขึ้นที่ต้องขอรับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐบาลและเพิ่มค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครอง

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543, 2) การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่ดีทั้งด้านปริมาณ คุณภาพและมาตรฐานจะต้องพัฒนาตนเองอยู่ในฐานะเลี้ยงตัวเองได้ นั่นคืออย่างน้อยที่สุดโรงเรียนจะต้องมีรายได้เพียงพอ คู่กับรายจ่าย ถึงแม้ว่าธุรกิจโรงเรียนจะไม่มุ่งผลกำไร แต่ในฐานะของผู้ประกอบการโรงเรียนเอกชน เงินทุนและทรัพยากรทุกอย่างรวมถึงเวลาของผู้ดำเนินกิจการย่อมมีความสำคัญต่อการกำหนดทางเลือกอื่นๆ ในการบริหารจัดการศึกษาในยุคการปฏิรูปการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2543, 2)

ความเป็นเลิศและความสำเร็จของโรงเรียนเอกชน ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในหน้าที่และภารกิจของผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องรับผิดชอบพัฒนาการศึกษาเอกชนให้อยู่รอดได้ (สุพล วังสินธุ์, 2537, 66-67) ผู้บริหารเป็นผู้นำองค์กรเพื่อสร้างระบบการบริการที่ดีแก่ลูกค้าคือ นักเรียนและชุมชน เพื่อพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ (สม โภชน์ นพคุณ, 2541, 19-22) การกำหนดบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการได้มาตรฐานสูงย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของโรงเรียนเอกชนโดยตรง (Steers, 1991, 73) ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโรงเรียนขึ้นอยู่กับผลงานการดำเนินงานด้านบริหาร ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Lachawanich, 1985, 258-282) ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงยุคการปฏิรูปการศึกษา ในปัจจุบันได้มีนักการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนไว้อย่างแพร่หลาย เช่น โบรคคอฟ และคณะ (Brookoves & others, 1978) ; เอ็ดมอนด์ (Edmonds, 1979) ; คาร์เมอร์รอน และเวดเทน (Cameron & whetten, 1982) ; เพอร์คีย์ และสมิท (Purkey & Smith, 1983) และ สเตียร์, อังสัน และมาวด์เคย์ (Steers, Ungson & Mowday, 1985) จากการสังเคราะห์งานวิจัยเหล่านี้สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพและประสบความสำเร็จคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการชัดเจน มีบรรยากาศทางวิชาการ การบริหารงานโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคุณภาพนักเรียน การบริหารและสนับสนุน การตั้งความคาดหวังด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไว้สูง การติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะ โครงสร้างองค์กรและเทคโนโลยี ลักษณะและทักษะของผู้บริหาร การเพิ่มศักยภาพครูผู้สอน การส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน การดำเนินการตามนโยบายและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน องค์กรเอกชนและหน่วยงานปกครองในท้องถิ่น

ผลจากการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจากปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา สถานภาพของโรงเรียนเอกชน ยังมีความแตกต่างในด้านศักยภาพ คุณภาพตามขนาด และประเภทของโรงเรียน โรงเรียนยังไม่ได้ปรับปรุงและพัฒนาให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษา ยังคงยึดแนวปฏิบัติตามพระราชบัญญัติที่มีอยู่เดิม เพราะยังขาดความรู้ความสามารถ

ขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหาร และด้านจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองและชุมชนขาดความมั่นใจและไม่ให้การยอมรับ เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นๆ ด้านหลักสูตร โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรเน้นด้านวิชาการมากเกินไป จัดสอนซ่อมเสริม สอนพิเศษ โดยการเก็บเงินจากนักเรียน ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเอกชนขนาดกลางและขนาดเล็กที่อยู่นอกเขตเทศบาลห่างไกลชุมชนเมือง ต้องระดมทุนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการค่อนข้างมาก ต้องเร่งรัดการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากกว่าสถานศึกษาของรัฐ เพื่อจูงใจให้ผู้ปกครองมีความศรัทธาและตัดสินใจเลือกส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, 49-51)

จากสภาพปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชน ผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของสถานศึกษาและปัจจัยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารในสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร ด้านผู้บริหาร ด้านครูและด้านโรงเรียนกับความสำเร็จในสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานการวิจัยทางการบริหาร และทฤษฎีองค์การมาประยุกต์เป็นกรอบความคิดสำหรับการวิจัยเพื่อใช้วิเคราะห์ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชน โดยได้สังเคราะห์แนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, 292) ; เดวิส และ โทมัส (Davis & Thomas, 1989, 81-83) ; ริด, ฮอปกินส์ และฮอลลี (Reid, Hopkins & Holly, 1988, 24-26) ; เพนด์เลย์ (Pendley, 1985, 98) ; เคซเซอวิช (Knezevich, 1984, 5) และฟีดเลอร์ และเชเมอร์ (Fiedler & Chemers, 1974, 36) ซึ่งสรุปได้ว่า ในการบริหารโรงเรียนเอกชนให้ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ทั้งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แล้วนำมาสรุปให้สอดคล้องตาม

แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2540 – 2554) โดยศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน 4 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารโรงเรียน 2) ด้านการบริหารและสนับสนุน 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540, 39-40) และยึดองค์ประกอบด้านปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระสำคัญ 3 ระดับคือ

1. ปัจจัยด้านโรงเรียนอาศัยแนวคิดของแพตเตอร์สัน (Sergiovanni, 1988, 107-109 ; Citing Patterson, 1986, 50-51) กล่าวว่าวัฒนธรรมโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน 10 ด้าน ได้แก่ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การเพิ่มอำนาจ การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนความไว้วางใจ ความมีคุณภาพการยอมรับ ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริตและความหลากหลายของบุคลากร

2. ปัจจัยด้านผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงยึดแนวความคิดการวิจัยของ เคซเซอร์วิช (Knezevich, 1984, 5) ; เดอร์โรเช (DeRoche, 1987, 223) ; แทนเนอร์ (Tanner, 1981, 333) ; กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, (2536, 12) และบุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538, 10) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์ในระดับผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน คือ 1) พฤติกรรมผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะในการบริหารโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมองค์การ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, 384 – 397) ; เฮ้าท์ และมิชเชล (House & Mitchell, 1974, 81 – 97) และเฮ้าท์, ริสโซ และลิซซ์แมน (House, Rizzo & Litzman, 1970) ที่พบว่าพฤติกรรมผู้นำที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนมี 4 แบบ ได้แก่ แบบสั่งการ แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วมและแบบมุ่งความสำเร็จ 2) วิสัยทัศน์ผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ บรอน และมารศรี สุชา-นินิ (2540, 13) ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ดังนั้นการศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหารในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาใน 2 ปัจจัย คือ พฤติกรรมผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารตามแนวคิดข้างต้น

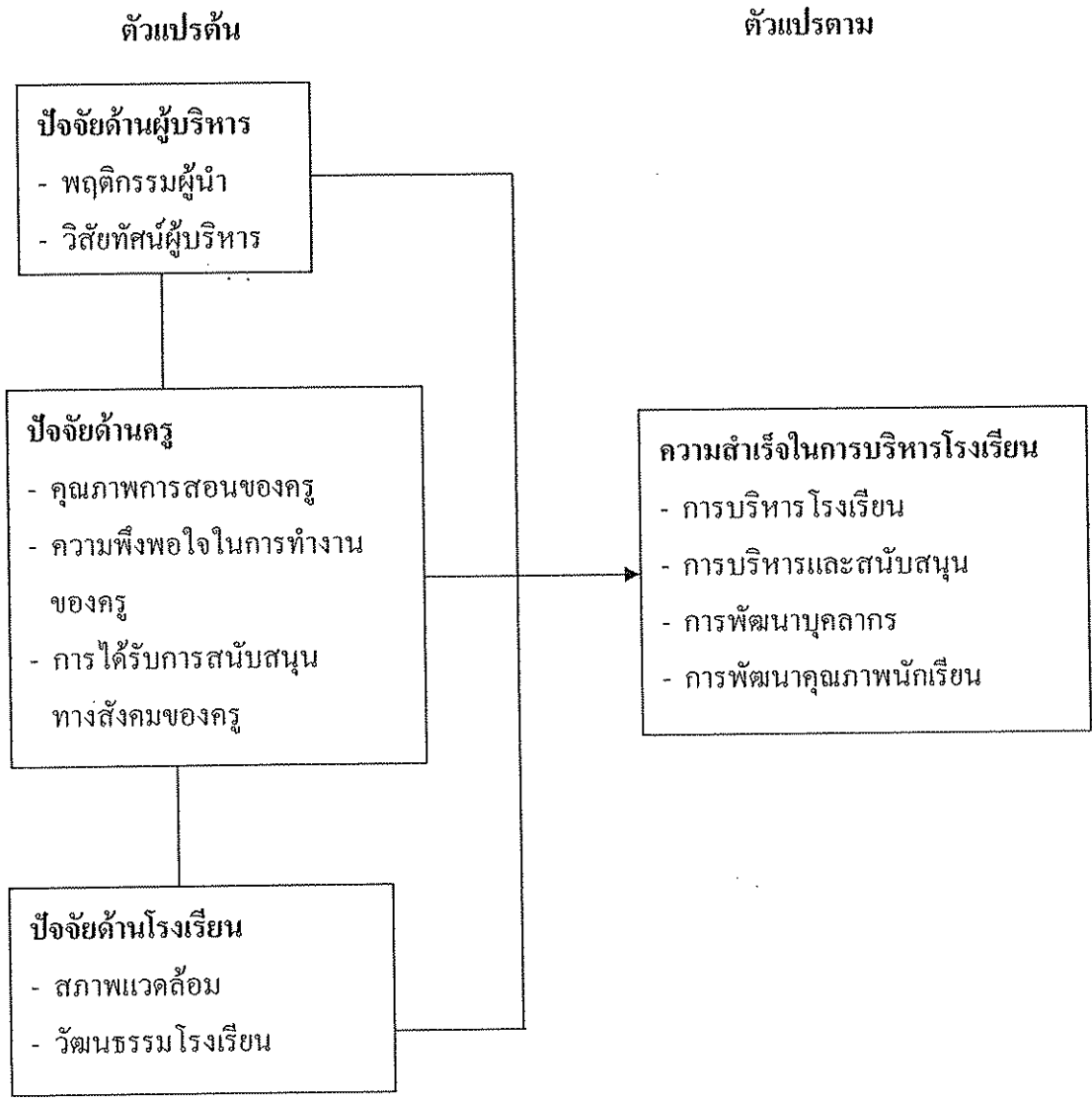
3. ปัจจัยด้านครู ตามแนวคิดของกิบสันและดอนเนลลี (Gibson & Donnelly, 1982) ; จันทราณี สงวนนาม (2533, 77) พบว่าปัจจัยระดับครูที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย 1) คุณภาพการสอนของครู 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 3) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู

สำหรับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ตามแนวความคิดการพัฒนาการศึกษาเอกชนระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2540 – 2554) ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาเอกชน, 2540, 39-40)

ผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์การวัดความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนของ สจ๊วต-โคเซ่ และรอสกิน (Stuart-Kotze & Roskin, 1983, 29-30) ; พิษณุภรณ์ อิงคมาระชร (2532, บทคัดย่อ) และได้พัฒนาจากเครื่องมือวัดประสิทธิผลองค์การ (IPOE) ของฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, 400) ซึ่งประกอบด้วย 1) การบริหารโรงเรียน 2) การบริหารและสนับสนุน 3) การพัฒนาบุคลากร และ 4) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ การวัดความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนมี 4 ด้าน ได้แก่

1. การบริหารโรงเรียน คือผลการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ภารกิจของโรงเรียนเอกชนให้ประสบความสำเร็จ
2. การบริหารและสนับสนุน คือผลการดำเนินงานจากการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อบริหาร สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การพัฒนาบุคลากร คือประสิทธิภาพจากการพัฒนาส่งเสริมให้ความรู้ความสามารถแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่เต็มศักยภาพและมีคุณภาพ ส่งเสริมให้งานประสบความสำเร็จ
4. การพัฒนาคุณภาพนักเรียน คือประสิทธิภาพจากการพัฒนา ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้นักเรียน ได้เรียนรู้สำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายหลักสูตร

กรอบแนวคิด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากประชากร ได้แก่ ครูของสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จำนวน 645 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู ของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2551 โดยการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นระดับชั้น (Strata) ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 32 โรงเรียนขนาดกลาง 60 โรงเรียนขนาดใหญ่ 13 โรงเรียน จำนวนครู ขนาดเล็ก 72 คน ขนาดกลาง 191 คน

ขนาดใหญ่ 130 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 393 คน ตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านโรงเรียน ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรดังนี้

1. ปัจจัยผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่
 - 1.1 พฤติกรรมผู้นำ
 - 1.2 วิสัยทัศน์ผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านครู ได้แก่
 - 2.1 คุณภาพการสอนของครู
 - 2.2 ความพึงพอใจในการทำงานของครู
 - 2.3 การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู
3. ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่
 - 3.1 สภาพแวดล้อมของโรงเรียน
 - 3.2 วัฒนธรรมโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารโรงเรียน 2) การบริหารและสนับสนุน 3) การพัฒนานุเคราะห์ 4) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาด้านผู้บริหาร โรงเรียน ด้านครูและด้านโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยด้านผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนที่เสริมสร้างและสนับสนุนให้การบริหารในโรงเรียนเอกชนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมผู้นำ วิสัยทัศน์ผู้บริหาร

1. พฤติกรรมผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ช่วยสร้างความผูกพันยกระดับคุณธรรม จริยธรรมและประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างแก่ผู้ร่วมงาน

2. วิสัยทัศน์ผู้บริหาร หมายถึง วิสัยทัศน์ที่ดีผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันสร้างขึ้นมา สามารถพัฒนาองค์การไปสู่อนาคตที่ดีในการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้นำได้

ปัจจัยด้านครู หมายถึง ความรู้ความสามารถของครู ได้แสดงบทบาท หน้าที่ในการสอนนักเรียนในโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานในโรงเรียนเอกชน ซึ่งประกอบด้วยคุณภาพการสอนของครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู

1. คุณภาพการสอนของครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอนของครู ที่ผสมผสานด้วยปัจจัยวิธีการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลและเจตคติต่อการสอนของนักเรียน ทำให้บรรลุผลสำเร็จ

2. ความพึงพอใจในการทำงานของครู หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีความสุขในการทำงานด้านการเรียนการสอน

3. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง การส่งเสริมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้รับการสนับสนุน โดยผ่านทางความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เกิดการยอมรับ การช่วยเหลือและความพึงพอใจ

ปัจจัยในการบริหารด้านโรงเรียน หมายถึง การบริหารการศึกษาในโรงเรียนเอกชนที่มีความสัมพันธ์กับภารกิจ หน้าที่ความรับผิดชอบและโครงสร้างโรงเรียนเอกชนที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมของโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียน

1. สภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีบรรยากาศร่มรื่น ปลอดภัย มีสถานที่ที่สงบเงียบและห้องเรียนรู้ที่สามารถประกอบการเรียนการสอนได้

2. วัฒนธรรมโรงเรียน หมายถึง แบบแผนการปฏิบัติซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนที่ยึดถือร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนนั้นๆ

ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจากการบริหารงานตามภารกิจของโรงเรียนเอกชน จากการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร ครู จนสามารถทำให้โรงเรียนเกิดความสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารโรงเรียน การบริหารและสนับสนุน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคุณภาพนักเรียน

1. การบริหารโรงเรียน หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ภารกิจของโรงเรียนเอกชนให้ประสบความสำเร็จ

2. การบริหารและสนับสนุน หมายถึง ผลการดำเนินงานจากการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อบริหาร สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง ประสิทธิภาพจากการพัฒนา ส่งเสริมให้ความรู้ความสามารถแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่เต็มศักยภาพและมีคุณภาพ ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จ

4. การพัฒนาคุณภาพนักเรียน หมายถึง ประสิทธิภาพจากการพัฒนา ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้แก่นักเรียน ได้เรียนรู้ สำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายหลักสูตร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือแผนในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและนักเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา
3. โรงเรียนหรือสถานศึกษาเอกชนหรือรัฐบาลสามารถนำข้อมูลงานวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
4. ครูของสถานศึกษาเอกชนและรัฐบาลสามารถนำข้อมูลงานวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนต่อไป